

ТЕОРЕТИЧНІ УМОВИ ПОКРАЩЕННЯ АНАЛІТИЧНОЇ ПОЛІТИКИ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ПАЛИВНО-ЕНЕРГЕТИЧНОГО КОМПЛЕКСУ

Є.В. ГРИЦЬКОВ, канд.екон.наук, доцент

О.Р. ГАЛУЗА, студентка

*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова*

Аналітична діяльність (аналітика) представляє собою напрямок інтелектуальної діяльності людей, який спрямований на рішення завдань, що виникають у різних сферах життя, при цьому вона виступає найважливішою характеристикою сучасного суспільства. Терміни «аналіз», «аналітика», «аналітична діяльність», «аналітична політика» й подібні їм стали популярні настільки, що простим і однозначним здається закладений в них зміст. Але варто тільки поставити собі завдання проаналізувати що-небудь, тобто перевести мислення з термінологічного рівня на технологічний, рівень конкретної діяльності, то відразу ж виникає ряд досить складних питань: що таке аналіз?, які його процедури? тощо. У понятті «аналіз» закладено два смислових підходи: при вузькому підході розуміється деяка сукупність прийомів мислення, уявне розкладання цілого на складові частини, що дозволяє одержати уявлення про будову досліджуваного об'єкта, його структури, частин [15]; при широкому підході аналіз не зводиться тільки до властиво процедур уявного розкладання об'єкта на прості складові, а містить у собі й процедури синтезу - процес уявного об'єднання різних сторін, частин предмета в єдине формоутворення [1]. У зв'язку з цим досить часто аналіз ототожнюється з дослідницькою діяльністю взагалі. Витоки аналітичної діяльності сягають до Сократа, який широко використовував діалоговий спосіб рішення завдань, доказу через наведення. Ключову роль у виникненні аналітики зіграв творець логіки Аристотель (384-322 до н.е.). Він написав книги: «Перша аналітика» і «Друга аналітика». Внесок великого Стагірита в аналітику полягав у тому, що він уперше систематизував і кодифікував

прийоми міркувань, зробив їх предметом наукових пошуків. Арістотелем не тільки поставлені, але й вирішені такі глобальні проблеми, як закони тотожності, протиріччя та виключеного третього, діалектики індукції, дедукції та логічного синтезу, визначені категорії, сутність, мета, відношення, простір, час, рух, кількість і якість, форма та матерія, можливість й дійсність, необхідність й випадковість, одиничний, особливе та загальне, розвиток і саморух, структура та функція. Найбільша заслуга Арістотеля в тому, що з нього починається системний світогляд і системне дослідження природи.

В сьогоденнішніх умовах аналітика представляє собою розгалужену та складну систему знань, у яку входять: логіка, як наука про закономірності та операції правильного мислення; наукова методологія - система принципів, методів і прийомів пізнавальної діяльності; евристика - дисципліна, метою якої є відкриття нового в науці, техніці та інших сферах життя, коли відсутній алгоритм рішення того або іншого пізнавального завдання; інформатика - наука про інформацію, способи її одержання, нагромадження, обробки та передачі (див. рис. 1). Таким чином, складність і неоднозначність процесів, ризик і прагнення одержати гарний результат, різноманіття інформації та відсутність достовірного знання змушують застосовувати аналітичну діяльність. Зауважимо, що термін «аналітичні технології» ще не закріпився в науці. Так, автори тлумачного словника «Соціальні технології» виділяють серед технологій соціологічних досліджень аналітичне, яке відрізняється складністю та глибиною проникнення в сутність явищ [10], дають характеристику окремих аналітичних технологій, опираючись скоріше на логіку наукового дослідження, а не на логіку аналізу. Відомо кілька варіантів трактування наукою сутності аналітичної діяльності: методологія та логіка наукових досліджень, де

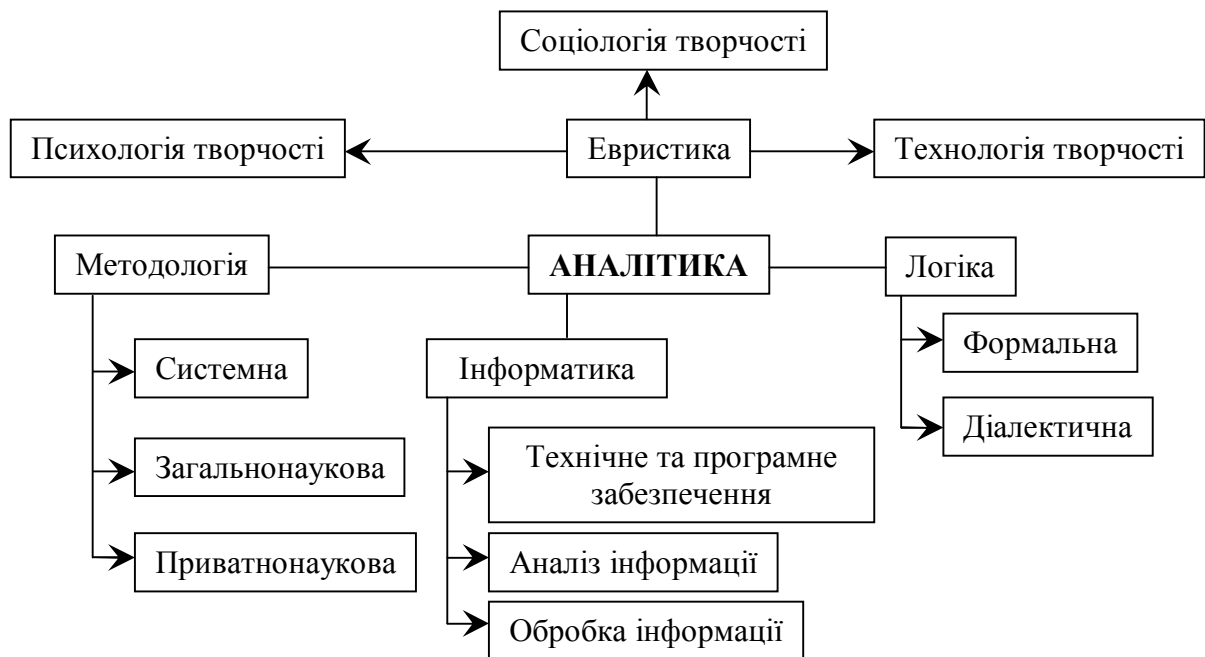

Рис.1 – Структура аналітики

аналітична діяльність звичайно ототожнюється з логікою наукового дослідження, як такого [5, 6, 8]; управлінське консультування, у якому аналітична діяльність розглядається, як найважливіший засіб підготовки діагнозу ситуацій [9]; роботи з аналізу політики [2, 4], де аналітичні процедури виступають засобами одержання інформації при розробці аналітичної політики; численні дослідження з окремих видів аналізу, при цьому найбільший інтерес представляють при цьому роботи із системного, ситуаційного та іншого видів аналізу [3, 11, 12, 13, 14], які нагадують гілки, які сплуталися, і гілочки, які йдуть від одного аналітичного стовбура. Тільки в минулому столітті зростання використання аналітичної діяльності визначив швидкий процес її технологізації. Нині вони відрізняються значним різноманіттям і неповторністю, але разом з тим вони мають й загальні блоки операцій, при цьому універсальну технологію аналізу можна представити наступним рис. 2.

Сучасний стан аналітичної діяльності на підприємствах паливно-енергетичного комплексу не забезпечує ефективність реформування суспільства в цілому. Недостатня увага до аналітичних технологій, аналітичної

роботи, аналітичної політики тощо може привести в найближчій перспективі до загострення багатьох проблем національної безпеки.

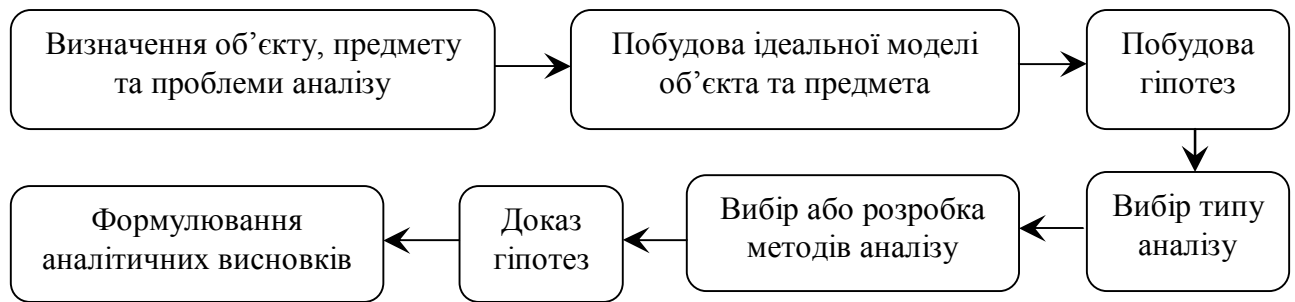

Рис.2 – Універсальна технологія аналізу

На наш погляд, необхідні наступні перетворення, які дозволять змінити положення справ до кращого: 1) створити систему підбору та соціального просування аналітиків, як найважливішої частини інтелектуального капіталу суспільства, його національного надбання та визначити систему стимулів для оволодіння аналітичною діяльністю; 2) налагодити підготовку фахівців в області аналітично-політичного аналізу, які володіють сучасними методами аналізу державної політики та діяльності будь-яких підприємств, що використовують комп'ютерні технології та відрізняються творчістю, дослідницькою культурою та розвиненою професійною етикою; 3) почати підготовку навчально-методичної літератури та інформаційно-комп'ютерного забезпечення аналітичної діяльності, а також створити портфелі типових аналітичних технологій для різних рівнів і підсистем державного керування та діяльності підприємств паливно-енергетичного комплексу; 4) сформувати мережу експертних рад, центрів управлінського консультування, «фабрик думки», національних аналітичних корпорацій; 5) підготувати державну програму розвитку інформаційно-аналітичної роботи та політики, у якій особливу увагу приділити національній безпеці в області високого інтелекту, розвитку аналітичних технологій, кадровому забезпеченню, організації моніторингу складних і доленосних проблем суспільства; 6) закласти інфраструктуру ринку інтелектуального продукту та аналітичних технологій, зміцнити його правові основи, сформувати на ньому

загальнонаціональні правила гри; 7) широко використовувати закордонний досвід організації аналітичної роботи та політики в органах державної влади та підприємств паливно-енергетичного комплексу, налагоджувати співробітництво зі світовими аналітичними центрами та будь-якими підприємствами [7, 8].

Список використаних джерел:

1. Бліхар В.С., Козловець М.А., Горохова Л.В., Федоренко В.В., Федоренко В.О. Філософія: словник термінів та персоналій. К.: КВІЦ. 2020. 274 с.
2. Браун М.П. Посібник з аналізу державної політики. Пер. з англ. К.: Основи. 2000. 243 с.
3. Варенко В.М. Інформаційно-аналітична діяльність: навч. посіб. К.: Університет «Україна». 2014. 417 с.
4. Веймер Д.Л., Вайнінг Е.Р. Аналіз політики: концепції, практика. Пер. з англ. К.: Основи. 1998. 654 с.
5. Вербець В.В. Методологія та методика соціологічних досліджень: навчально-методичний посібник. 2-ге вид. доп. і перероб. Р.: РДГУ: Інститут соціальних досліджень. 2006. 167с.
6. Гнасеви́ч Н.В., Гончарук Т.В., Гурик М.І., Джугла Н.В., Рудакевич О.М., Чигур, Р.Ю., Шумка М.Л. Основи наукових досліджень: навч. посіб. Т.: Крок. 2014. 273 с.
7. Кіндрацька Г. І., Загородній А. Г., Кулиняк Ю. І. Аналіз господарської діяльності: підручник. Л.: Видавництво Львівської політехніки. 2019. 320 с.
8. Костенко Н., Батаєвої К., Іванова В. Сучасні методики контент-аналізу: навч. посіб. К.: Видавничий дім «Кондор». 2018. 416 с.
9. Костін В.П. Управлінське консультування: навч. посіб. К.: ДП «Вид. дім «Персонал». 2009. 144 с.
10. Лохвицька Л.В. Тлумачний словник-мінімум із соціальної педагогіки та соціальної роботи. 2-ге вид., оновл. Т.: Мандрівець. 2017. 232 с.
11. Сидоренко О., Чуба В. Ситуаційна методика навчання: теорія і практика. К.: Центр інновацій та розвитку. 2001. 256 с.
12. Сурмин Ю.П. Методология анализа ситуаций (Case Study Metod). К.: Центр инноваций и развития. 1999. 94 с.
13. Сурмин Ю.П. Ситуационный анализ, или Анатомия кейс-метода. К.: Центр инноваций и развития. 2002. 286 с.
14. Швець С.В., Швець У.С. Основи системного аналізу: навч. посіб. С.: СумДУ. 2017. 126 с.
15. Шинкарук В.І. Філософський енциклопедичний словник: енциклопедія / НАН України, Ін-т філософії ім. Г.С. Сковороди. К: Абрис. 2002. 742 с.